



# Milieu Educatie Centrum De Bevelanden



JAARVERSLAG  
**2016**



... ontdek, leer  
en geniet  
van de natuur!

<b>INHOUDSOPGAVE</b>		
<b>VOORWOORD</b>		<b>2</b>
<b>1 ALGEMEEN</b>		<b>3</b>
1.1	PERSOONEEL	<b>3</b>
1.2	BESTUUR	<b>3</b>
1.3	VRIJWILLIGERS	<b>3</b>
<b>2 ACTIVITEITEN</b>		<b>4</b>
2.1	BASISONDERWIJS	<b>4</b>
2.1.1	Nieuw lesmateriaal	<b>4</b>
2.1.2	Uitleen lesmateriaal basisonderwijs	<b>5</b>
2.1.3	Uitleen lesmateriaal overige gebruikers	<b>6</b>
2.1.4	Uitleen lesmateriaal	<b>6</b>
2.1.5	Natuurouders	<b>6</b>
2.1.6	Activiteiten	<b>7</b>
2.2.	VOORTGEZET ONDERWIJS	<b>11</b>
2.2.1	Schoon Zeeland: Afvalfietstocht Ostrea	<b>11</b>
2.2.2	Wereldreis Switch	<b>11</b>
2.2.3	Schoon Zeeland: Recycling Pontes Bergweg	<b>11</b>
2.3	BEWONERS/TOERISTEN/JEUGD	<b>11</b>
2.3.1	Hollandsche Hoevedag	<b>11</b>
2.3.2	Ouderprojecten "Terugblik op de Oosterschelde"	<b>12</b>
2.3.3	Schoon Zeeland: Schone Schelde	<b>12</b>
2.3.4	Nachtvlindernacht	<b>12</b>
2.3.5	Goese Sasdag	<b>13</b>
2.3.6	Schoon Zeeland: Workshops Zwerfafval BSO	<b>13</b>
2.3.7	Nacht van de nacht	<b>13</b>
2.3.8	Jeugdactiviteiten	<b>13</b>
2.3.9	Natuur & Milieu in de Kinderopvang	<b>15</b>
2.3.10	Zeeuwse dag van kind en natuur	<b>15</b>
<b>3 OVERLEG</b>		<b>16</b>
<b>4 DIVERSEN</b>		<b>17</b>
4.1	NIEUWJAARSBIJEENKOMST	<b>17</b>
4.2	UITJE VRIJWILLIGERS	<b>17</b>
4.3	PUBLIC RELATIONS	<b>17</b>
4.4	CURSUSRUIMTE & KANTOOR	<b>18</b>
4.4.1	Gebruik cursusruimte	<b>18</b>
4.4.2	Nieuwe computers & projectie materiaal	<b>18</b>
4.4.3	Arbozorg/veiligheid	<b>18</b>
<b>5 PERSONEEL EN BESTUUR</b>		<b>19</b>
<b>6 BIJLAGEN</b>		<b>20-29</b>
<b>FINANCIËEL JAARVERSLAG</b>		

# VOORWOORD

Het werk van het MEC bestaat aan de ene kant uit reguliere activiteiten zoals de uitleen van leskisten, de scholing van natuurouders en de jeugdactiviteiten. Aan de andere kant zijn er ieder jaar extra projecten die worden uitgevoerd. Dit jaar waren dat o.a. de gastlessen zwerfafval voor het basisonderwijs en buitenschoolse opvang, de verschillende opruimacties, de lezing voor ouderen, het schooltuinieren etc.

De basis van dit alles: echte natuurbeleving. Zelf de natuur in, zelf beleven en tegelijkertijd leren dat het belangrijk is hier heel zorgvuldig mee om te gaan.

Het jaarverslag 2016 geeft een duidelijk beeld van alle activiteiten, in woord en beeld.

Al deze activiteiten zijn voor een groot deel afhankelijk van de inzet van vrijwilligers: zonder hen zou veel niet mogelijk zijn. Het MEC is hen daar zeer erkentelijk voor en draagt zorg voor een inspirerende werkomgeving. Daarnaast zijn uiteraard de vele samenwerkingspartners van belang. In de eerste plaats de gemeenten dankzij hun bestuurlijke inbreng en rol bij het initiëren van projecten. Daarnaast vele organisaties op het gebied van natuur en milieu, zoals Nationaal Park Oosterschelde, IVN Zeeland en diverse onderwijsorganisaties.

In 2016 nam mevrouw Hanneke Mesters het voorzitterschap over van de heer Paul Smeets. In haar voorwoord is te lezen dat ze zich de komende jaren graag voor het MEC wilde gaan inzetten. Helaas moest ze na een jaar alweer aftreden, gedwongen door een reorganisatie bij haar werkgever waardoor ze weer terug is naar haar oude woonomgeving in Zuid-Holland. In het najaar van 2016 werd ik benaderd om haar op te volgen en na een persoonlijke kennismaking met de organisatie heb ik hier enthousiast en positief op gereageerd. Dit voorwoord is meteen mooie gelegenheid mij aan u voor te stellen. Opgegroeid in Wageningen, met een vader die werkzaam was aan de Landbouwuniversiteit en broers die lid waren van de NJN: natuur en milieu hebben van jongs af aan een grote rol in mijn leven gespeeld. Na mijn studie in Groningen ben ik in 1979 in Zuid-Beveland terecht gekomen en bij de bibliotheek in Middelburg gaan werken, nu bekend onder de naam ZB|Planbureau en bibliotheek van Zeeland. Daarnaast heb ik altijd diverse bestuursfuncties vervuld. Bij het verschijnen van dit verslag ben ik met pensioen en met dit in het vooruitzicht was ik me aan het oriënteren op een mogelijkheid me in te zetten voor een organisatie van maatschappelijk belang. Na de nadere kennismaking met de missie van MEC De Bevelanden en de wijze waarop het enthousiaste kernteam hier uitvoering aan geeft, kan ik met overtuiging stellen dat ik me de komende jaren graag als bestuurslid in ga zetten.



Alice Speckmann  
Voorzitter Stichting MEC De Bevelanden

# 1. ALGEMEEN

## 1.1 PERSONEEL

De werkzaamheden voor het MEC werden uitgevoerd door de coördinator (21,6 uur), de medewerker educatie/administratie (14,4 uur) en de medewerker educatie/financiën (14,4 uur). In totaal is de bezetting 1,4 fte.

## 1.2 BESTUUR

Zowel het Dagelijks Bestuur als het Algemeen Bestuur kwam 2 keer bij elkaar. Een overzicht van alle bestuursleden is vermeld in hoofdstuk 5 op pagina 19.

Samenstelling bestuur:

- één lid door iedere deelnemende gemeente, namelijk Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.
- drie leden door regionaal werkzaam zijnde natuur- en milieuorganisaties, te weten de Vereniging voor Natuur- en Milieueducatie (IVN), Natuurmonumenten en de Stichting Behoud de Zak van Zuid-Beveland (BZZB).
- één adviseur afkomstig van IVN Zeeland.

## 1.3 VRIJWILLIGERS

Bij het MEC zijn in 2016 ongeveer 20 vrijwilligers actief geweest. We zitten goed in de vrijwilligers die de jeugdactiviteiten willen begeleiden.

Verder geven de vrijwilligers o.a. natuuroudercursussen, lezingen, naschoolse activiteiten, bemannen de infokraam tijdens markten of zitten in het bestuur. Omdat er steeds meer gastlessen op scholen en BSO's worden gegeven zijn we nog wel op zoek naar gastdocenten die dit willen en kunnen doen. Om vrijwilligers te werven maken we niet alleen gebruik van onze eigen site maar zetten we ook vacatures op <http://natuurwerkzeeland.nl/>. Deze website is van start gegaan in 2014 en alle groene organisaties kunnen daar hun vacatures voor vrijwilligers op zetten.

Zonder de hulp van onze trouwe vrijwilligers kunnen veel van onze activiteiten niet uitvoeren. In bijlage 2 een overzicht bij welke activiteiten vrijwilligers zijn ingezet met daarbij een schatting van het aantal uur dat zij hebben gewerkt voor het MEC.



## 2. ACTIVITEITEN

### 2.1 BASISONDERWIJS

#### 2.1.1 Nieuw lesmateriaal

In 2016 heeft het MEC het volgende lesmateriaal samengesteld / aangeschaft / gekregen / vernieuwd of gedupliceerd.



#### **Ontwikkeld en/of vernieuwd**

Vlinderkisten: handleidingen vernieuwd (van de vlinderstichting) en toegevoegd vlinderpad met rupsje Nooitgenoeg in de hoofdrol.

Tassenwandeling Kapelse bos: vernieuwd en aangepast, nieuwe materialen, routeboekje, tabellen en kruiden waaiers (op verzoek van een van de natuurouders) Nu kan men in het Kapelse bos het ene jaar de tassenwandeling lopen en het andere jaar de rugzakkenwandeling doen.

Alle veldwerkkistjes: werkbladen zijn vernieuwd, materialen vernieuwd en opgefrist. Nieuw ontwikkeld is het veldwerkkistje "Scharrelen" Deze is bedoeld voor groep 1/2/3/.

In opdracht voor NME Tholen 3 veldwerkkistjes gemaakt: planten, insecten, waterdieren.

Leskist “Egels”: bordjes vernieuwd, nieuwe handleiding, nieuwe opgezette egels aangeschaft.

Leskist “Paddenstoelen”: handleiding vernieuwd.

Veldwerkist “Modderparadijs”: samengesteld en geüpdatet aan de hand van IVN materiaal uit 2015

Leskist “Braakballen”: presentatie in de kist vernieuwd (Prezie).

### Aangeschaft

Er zijn extra grijpers, hesjes en handschoenen aangeschaft voor de gastlessen “Zwerfafval” op het basisonderwijs. Dit materiaal wordt ook geleend door gemeentes, dorpsraden, VO scholen en “Schone Schelde”.

### Gekregen

Uit een erfenis hebben we een opgezet hertenkalfje, 2 opgezette wezels, een eekhoorn en een eendekuiken. Van een vrijwilliger hebben we een opgezette steenuil gekregen. We zijn blij met deze cadeautjes want het is een mooie aanvulling op verschillende leskisten en gastlessen. Scholen lenen ze graag.

### 2.1.2 Uitleen lesmateriaal basisonderwijs

Het aantal scholen dat in het jaar 2016 materiaal geleend heeft wordt per gemeente weergegeven in onderstaande tabel (voor een specificatie van uitleen per school, bijlage 1).

Gemeente	Schooljaar '13-'14		Schooljaar '14-'15		2016	
	Totaal aantal scholen	Scholen dat materiaal heeft geleend	Totaal aantal scholen	Scholen dat materiaal heeft geleend	Totaal aantal scholen	Scholen dat materiaal heeft geleend
Borsele	19	13	17	9	17	10
Goes	25*	14	24	16	24	18
Kapelle	9*	8	9	8	9	8
Noord-Beveland	5	3	5	3	4	4
Reimerswaal	16	7	16	9	16	9
<b>Totaal</b>	<b>74</b>	<b>45</b>	<b>71</b>	<b>45</b>	<b>70</b>	<b>49</b>

**Tabel 1: Aantal scholen per gemeente dat materiaal leent**

Tussen haakjes staat het aantal basisscholen per gemeente vermeld:

\* waarvan 7 scholen voor speciaal onderwijs

\*\* waarvan 2 scholen voor speciaal onderwijs

In bijlage 1 een overzicht welke scholen lenen en hoeveel.

### 2.1.3 Uitleen lesmateriaal overige gebruikers

Onze lesmaterialen worden regelmatig uitgeleend aan andere gebruikers dan de basisscholen in de regio. Zie bijlage 1. Scholen buiten de regio de Bevelanden betalen voor het materiaal.

### 2.1.4 Uitleen lesmaterialen

In onderstaande tabel staat het aantal uitleningen vanaf schooljaar 2013/2014 genoemd. In bijlage 1 vindt u een overzicht van de uitleen aan de scholen (en overige gebruikers). Vanaf dit jaar zal de uitleen van het lesmateriaal per kalenderjaar worden genoteerd.

	schooljaar 2013-2014	schooljaar 2014-2015	Jaar 2016
Totaal scholen	454	439	401
Totaal overige gebruikers	84	58	143

Tabel 2: Overzicht uitleen lesmateriaal 2013

### 2.1.5 Natuurouders

#### Natuuroudercursussen (NOC)

Natuurouders helpen de leerkracht mee om het natuur- en milieueducatie op school te ondersteunen. Ze organiseren excursies en buitenactiviteiten. Een belangrijke doelgroep voor het MEC.

Op 31 december 2016 stonden er 281 natuurouders in de database van het MEC genoteerd. Daarnaast zijn er ouders actief als natuurouder die geen natuuroudercursus gevolgd hebben. Hier hebben we geen cijfers van. De cursussen worden gegeven door 5 ervaren natuurouderdocenten. Allen zijn vrijwilliger.

In 2016 waren er 5 cursussen gepland. Daarvan zijn er 3 doorgegaan.

Het aantal ouders dat bereid is een cursus te volgen neemt af. Het jaar 2016 is het aantal deelnemers



opvallend laag. Een veel gehoorde reden is dat men i.v.m. werk geen tijd meer hiervoor heeft. Dit jaar hebben we meer energie moeten steken in het bijeenkrijgen cursisten. We maken inmiddels gebruik van sociale media zoals facebook en twitter.

Thema	Aantal deelnemers 2016	Aantal scholen*	2015	2014
Nieuwe natuurouders	9 volwassenen + 12 kinderen	4		
Lente	7	3		
Paddenstoelen	13	7		
<b>Totaal</b>	<b>29 + (12 kinderen)</b>	<b>14</b>	<b>64</b>	<b>58</b>

**Tabel 3: Overzicht aantal deelnemers natuuroudercursus**

\* Aantal deelnemende scholen per cursus. Onderstaande lijst geeft aan vanuit welke scholen in 2016 ouders hebben deelgenomen aan 1 of meerdere cursussen.

Scholen	
Jan van Schengenschool	ds. G.H. Kerstenschool (Yerseke)
Don Boscoschool	Bisschop Ernstschool
Koelmanschool	De Zevensprong
Comrieschool	De Moolhoek
't Honk	Koningin Julianaschool

## 2.1.6 Activiteiten

### Wintergroentenpakketten uitgedeeld

In januari zijn 20 scholen met 593 leerlingen aan de slag gegaan met 24 wintergroentenpakketten. In de bijgeleverde handleiding staan voor alle groepen handige, eenvoudige lessuggesties en opdrachten om het belang van regionaal geteelde seizoensgroenten te laten zien aan leerlingen.

Het groentepakket wordt tegen gereduceerd tarief geleverd door de [“De Grote Verleiding”](#) uit Kruiningen.

### Warme truiendag

Op vrijdag 5 februari was het landelijke Warme truiendag, een dag waarbij extra aandacht wordt geschonken aan besparing van energie. Op scholen, bedrijven, gemeenten en organisaties zet men deze dag de kachel een graadje lager en doet men een warme trui aan.

Het MEC heeft hiervoor een “Muts op, muts af” energie en klimaatquiz gemaakt voor het basisonderwijs. Met deze quiz gingen 5 wethouders op bezoek bij groep 7/8 van een school uit de eigen gemeente. Dit was een mooie kans om in gesprek te gaan met de leerlingen over het klimaat en energiebesparing in het algemeen en het gemeentelijk energiebeleid in het bijzonder. Daarna werd afgesloten met de quiz. De laatste 3 overgebleven leerlingen hebben een leuke prijs gewonnen.



## Onderwijsservicebus “De Columbus”

Ook in 2016 heeft het MEC weer verschillende materialen geleverd aan de onderwijsservice bus “De Columbus” die verschillende dorpen in Zeeland aandoet. Elk kwartaal wordt er een ander thema onder de loep genomen en gaan bezoekende leerlingen aan de slag met een mini educatief programma.

Het MEC kan op deze manier eenvoudig het lesmateriaal promoten bij de doelgroep en de Columbus heeft elk kwartaal aantrekkelijk materiaal in de bus.

## Vaartocht Oosterschelde

Naast de vaartocht met MS De Onrust die vertrekt vanuit de haven van Burghsluis hebben we i.s.m. het Nationaal Park Oosterschelde en een gastheer van het park een educatieve vaartocht ontwikkeld en in gebruik genomen. Vanuit de Bergse Diepsluis heeft de Zwerver 3 4 tochten voor zijn rekening genomen. In totaal zijn er 12 schoolklassen gaan varen met 464 l'ng. en ruim 85 (natuur)ouders en 14 leerkrachten. Het project is in samenwerking met NME-Schouwen Duiveland en NME-Tholen opgezet en financieel mogelijk gemaakt door [Nationaal Park Oosterschelde](#).

Naast deze vaartocht zijn leerlingen van de scholen in de gemeente Kapelle ook gaan varen met een andere boot, aangeboden door de gemeente zelf.

## Meer natuur voor pittig fruit, gemeente Borsele

In samenwerking met SLZ is er een pilot geweest om het onderwijs en de leerlingen meer te betrekken bij het project “Meer natuur voor pittig fruit”. Een project waarin de wilde bij een belangrijke rol speelt. Met leerlingen van groep 7/8 van basisschool 't Opstapje zijn we op bezoek geweest bij een fruitteeltbedrijf in de buurt. Ze kregen een rondleiding door de boomgaard waarbij de nadruk lag op



de functie van de wilde bij. Daarna gingen de kinderen zelf aan de slag met de bouw van insectenhôtels die ze uiteindelijk samen met wethouder Miermans op het schoolgebouw hebben opgehangen. Artikel "Blij bij bij bijenhotel" zie bijlage 4 "Een greep uit de media"

### **Imker in de klas**

Alweer het derde jaar dat we de gastles "Imker in de klas" aanbieden aan het basisonderwijs. Alle scholen hebben een uitnodiging gehad voor een gastles op school over de honingbij verzorgd door 3 imkers van bijenvereniging Noord- en Zuid-Beveland. Er zijn 17 gastlessen in een periode van 3,5 maand gegeven. Minder dan in 2015 maar dat komt omdat we dit jaar 1 imker minder hadden als gastdocent. De overige imkers hadden een maximum aan gastlessen doorgegeven.

### **Dag van de duurzaamheid**

Tijdens de landelijk dag van de duurzaamheid op 10-10 bezochten maar liefst 13 wethouders verschillende scholen op de Bevelanden. Ten minste 362 leerlingen werden voorgelezen uit het nieuwe boek "De wereld van plastic" waarna men in gesprek ging over het thema duurzaamheid. In de gemeente Borsele hebben de leerlingen van de deelnemende scholen plastic doppen verzameld en op een mega giraf mogen plakken die in de bibliotheek Heinkenszand stond.



### **"Schoon Zeeland" Gastlessen Zwerfafval**

In 2015 is een start gemaakt met de gastlessen "Zwerfafval" voor groep 7&8. In 3 lessen van elk 1 tot 1,5 uur leren leerlingen van groep 7 en 8 van de basisscholen wat de gevolgen van zwerfafval zijn. Ze ontdekken dat er waardevolle materialen in afval zitten en hoe je die opnieuw kunt gebruiken. Ook gaan de leerlingen in de eigen schoolomgeving zwerfafval rapen. De lessen worden in overleg met de leerkracht gegeven in 3x1 uur of 2x1,5 uur. In 2016 is er door 15 verschillende scholen gebruik gemaakt van deze gastlessen. In totaal hebben 497 leerlingen van 22 verschillende groepen de lessen gevolgd en zijn zwerfafval in de eigen omgeving gaan rapen.

### **Naschoolse activiteiten**

Sinds 2015 sturen we een brochure met naschoolse activiteiten naar diverse aanbieders van naschoolse activiteiten. Dit gaat meestal via de gemeentes. Werving van de deelnemers wordt gedaan door de aanbieder. Inhoud en uitvoer wordt geregeld door vrijwilligers van het MEC. Deelnemende kinderen betalen een kleine vergoeding. De meeste activiteiten vinden buiten plaats en gaan door als er minimaal 6 aanmeldingen zijn. In 2016 zijn 5 verschillende thema's doorgegaan. 1 Thema omvat meerdere bijeenkomsten. In totaal hebben 2 vrijwilligers 39 activiteiten uitgevoerd op verschillende scholen.



Wanneer een thema niet wordt aangevraagd of waar geen kinderen op af komen dan wordt deze het jaar daarop vervangen door een ander thema. De bedoeling is om zo een mooi programma te krijgen. In de toekomst zullen we wel strenger zijn als het gaat om het minimum aantal aanmeldingen per activiteit.

### “Schooltuinieren”

Van maart t/m de zomervakantie zijn 31 leerlingen van CBS “De Wingerd” uit Goes in de weer geweest met hun eigen schooltuintje en is afgesloten met een “oogstfeestje” waarbij ouders op de (kruiden)thee kwamen. De schooltuintjes in Goes zijn gelieerd aan het park “De Mirakel” en wordt gebruikt om nieuwe activiteiten op schooltuingebied te onderzoeken, te ontwikkelen en uit te proberen. Dit jaar was het een moeilijk moestuinierjaar met een mislukte aardappeloogst en een uiendief. Toch konden de kinderen nog voldoende oogst thuis laten zien en opeten.



## 2.2 VOORTGEZET ONDERWIJS



### 2.2.1 “Schoon Zeeland” Afvalfietstocht Ostrea

Op 17 oktober werd de afvalfietstocht gereden door ruim 100 1ste-jaars leerlingen van het Ostrea Lyceum. Per fiets reden ze door Goes en gingen op bezoek bij verschillende bedrijven/instellingen om te kijken hoe men met de afvalstoffen omgaat. Het doel van deze tocht is, de leerlingen bewust te maken van de hoeveelheid geproduceerd afval door verschillende soorten bedrijven en wat er mee gedaan wordt of kan worden voordat het in de container belandt.

Bij de bedrijven kregen de leerlingen een rondleiding door één van de werknemers. Zowel voor de leerlingen als voor de bedrijven was het een interessante en leerzame ervaring. Maar liefst 10 bedrijven ontvingen de groepjes leerlingen.

Daarnaast zijn de leerlingen de schoolomgeving gaan opruimen. Op sommige plekken lag heel wat zwerfafval. Deze 2 activiteiten van het MEC maken deel uit van het project “Trash” dat jaarlijks door het door Ostrea lyceum Fruitlaan wordt georganiseerd. Dit jaar alleen voor de 1<sup>ste</sup> jaars.

### 2.2.2 “Wereldreis” i.s.m Switch

In samenwerking met [Switch](#) heeft het MEC 6 workshops verzorgd voor 50 1ste jaars van van Pontes Oranjeweg en Calvijncollege Goes. De leerlingen verdiepen zich tijdens deze reis (lees: middag) hoe zijzelf in hun eigen stad het verschil kunnen maken voor een eerlijke en duurzame wereld. Bij het MEC lag de nadruk op het feit dat door onze huidige manier van leven we de aarde vernietigen en onschatbare kennis uit de natuur verloren gaat.



### 2.2.3 “Schoon Zeeland” Recycling Pontes Bergweg

Een gastdocent heeft voor de 2<sup>de</sup> jaars leerlingen van Pontes Bergweg 3 gastlessen gegeven aan 45 leerlingen over het belang recycling van onze afvalstoffen. Daarna zijn de leerlingen zelf aan de slag gegaan en hebben van oud papier nieuw papier gemaakt.

## 2.3 BEWONERS/TOERISTEN/JEUGD



### 2.3.1 Bewonersactie “Zwerfafval” Goes-Oost

Goede initiatieven op het gebied van zwerfafval steunen we zo veel mogelijk.

Zo ook het initiatief van twee bewoners van Goes-Oost die een zwerfafval opruimactie wilden organiseren. Het MEC heeft de werving van deelnemers verzorgd, de promotie naar de regionale pers gedaan en materialen ter beschikking gesteld. Het was een succes en er kwamen veel inwoners op af. Mw. Meeuwissen, wethouder van de gemeente Goes kwam ook een kijkje nemen. Het afval werd dezelfde avond nog afgevoerd. Iedere deelnemer kreeg na afloop nog een duurzaam presentje.

### 2.3.2 Hollandsche Hoevedag

De jaarlijks terugkerende Hollandsche Hoevedag op zaterdagmiddag is ook dit jaar weer druk bezocht. Met alle organisaties die actief zijn in het Hollandsche Hoevegebied wordt de



middag voorbereid en uitgevoerd. Dhr. Verhulst, burgemeester van de gemeente Goes en het kindercollege hebben de middag geopend. Bij het MEC kon het publiek waterbeestjes scheppen uit de drinkput, zaadbommen maken, een natuurkroon maken en waren er leuke prijzen te winnen met een prijsvraag. Het publiek was weer in grote getale aanwezig (schatting ruim 1000) en het weer was fantastisch. Kortom, een geslaagde middag met veel belangstelling voor onze activiteiten. Dank aan onze vrijwilligers!

### 2.3.3 Ouderenproject: Lezing ouderen “Een terugblik op de Oosterschelde”

Voor het 5de jaar alweer maar zeer succesvol. Een vrijwilliger van het MEC heeft 23 lezingen gegeven in zorgcentra over het Nationaal Park Oosterschelde. Met mooie foto's en aanspoelsels uit de Oosterschelde gaat ze in gesprek met de deelnemers over de Oosterschelde. De lezing wordt gegeven aan zowel kleine als grote gezelschappen en wordt zeer gewaardeerd door zowel de (528) deelnemers als de begeleiding. Het project is in samenwerking met NME-Schouwen Duiveland en NME-Tholen opgezet en financieel mogelijk gemaakt door [Nationaal Park Oosterschelde](#).



### 2.3.4 “Schoon Zeeland” Afvalopruimactie “Schone Schelde”

Op zaterdag 7 maart is er i.s.m. RWS en verschillende gemeentes rondom de Westerschelde een start gemaakt met “De Schone Schelde”, een afvalopruimactie waarbij iedereen zich mag aansluiten.

Op verschillende locaties aan de Westerschelde hebben ruim 300 enthousiaste burgers, bedrijven en organisaties hebben in 2 uur tijd afval geraapt. Dat zijn er 100 meer dan het jaar ervoor. En wat lag er weer veel!

De bedoeling is om deze actie jaarlijks te laten terugkeren in begin maart (na het stormseizoen en voor het broedseizoen!)



SCHONE SCHELDE

### 2.3.5 Nachtvlindernacht

Op zaterdag 4 juni was het weer Nachtvlindernacht. Een landelijke activiteit waar we graag aan meedoen. We hadden dhr. Wagenaar gevraagd, een deskundige op het gebied van (nacht)vlinders, om de deelnemers (12 volwassenen en 5 kinderen) mee naar buiten te nemen en op zoek te gaan naar de nachtvlinders. Na een mooie presentatie waarin we zagen hoeveel en welke nachtvlinders er 's avonds rond kunnen vliegen gingen we rond 22.00 uur buiten op zoek naar de vlinders. Met behulp van lokstoffen, een lamp en laken werden de vlinders gelokt. Helaas zagen we er niet zo heel veel, het was dan ook wel koud en nat. De kinderen vonden er wel veel in het gras! En ook slakken en vleermuizen werden gespot!

### 2.3.6 Goese Sasdag

Samen met de [Nederlandse Ondersport Bond](#) en [IVN Zeeuwse Delta](#) een leuke en gezellige middag aan de Oosterschelde. Een fijne en veilige locatie voor kinderen en duikers. Er werden weer mooie dieren en wieren gevonden. In de aquariabakken was alles goed te zien. Er was van tevoren zwaar weer afgegeven met onweer en veel regen. Helaas was het hierdoor niet erg druk. In totaal 26 bezoekers. Financieel mogelijk gemaakt door [Nationaal Park Oosterschelde](#).



### 2.3.7 “Schoon Zeeland” Workshops zwerfafval BSO's

In 2016 zijn we verder gegaan met de workshops over zwerfafval. Maar liefst 20 BSO's hebben zich ingeschreven voor 5 verschillende workshops over Zwerfafval en recycling. Elke workshop heeft een thema namelijk plastic, papier, batterijen, tetrapakken en meer verpakkingsmateriaal. De kinderen gaan onder begeleiding van een gastdocent zelf aan de slag om te onderzoeken waaruit een afvalproduct bestaat en geven hier met hun eigen creativiteit een nieuwe functie aan. Doel is dat de kinderen bewust worden van de waarde van het afval dat wij dagelijks weggooien. Een kleine 500 kinderen hebben de workshops gevolgd.

### 2.3.8 Nacht van de nacht

In samenwerking met de gemeente Goes hebben we dit jaar voor het eerst niet in donkere Hollandsche Hoevegebied een activiteit georganiseerd maar in de binnenstad van Goes. In het leegstaande donkere Manhuis heeft het MEC een geluidenspel georganiseerd waarbij bezoekers op hun gehoor af moesten gaan. Dat was leuk én spannend tegelijk, ook voor de volwassenen. De vrijwilligers zaten verspreid door het donkere gebouw ieder in een donkere kamer met een geluid van een vleermuis, uil, piepende deur, muizengetrippel etc. Met alleen wat waxinelichtjes op de trap ging men op zoek naar geluiden. Onderweg waren er nog verschillende opdrachten te doen. Na afloop kregen de kinderen nog een attentie. Het was een zeer geslaagde Nacht van de Nacht in het centrum van Goes. Naast de andere activiteiten waren er voor het geluidenspel ongeveer 50 kinderen en 30 volwassenen op af gekomen. Een geslaagde avond!

### 2.3.9 Jeugdactiviteiten

Bijna 1 keer per maand organiseert het MEC een activiteit voor de jeugd tussen 4 en 12 jaar. Er kunnen per keer ongeveer 25 kinderen meedoen. Tijdens alle activiteiten gaan we voornamelijk naar buiten, behalve braakballen pluizen (gebeurt altijd binnen en is ook de meest rustige activiteit). Zie overzicht hieronder.

2.3.9	Jeugdactiviteiten	Deelnemers	Vrijwilligers
Jan	<b>Ninja's Speurtocht in de natuur</b> Een middag met een ninja missie! De kinderen zijn de hele middag buiten op zoek geweest naar geneeskrachtige planten en bomen, middelen om wonden te stelpen, voedsel en plekken om je te verstoppen	19	3
Maart	<b>Maart roert zijn staart</b> Twintig weermannen en weervrouwen hebben bij het MEC een weerbericht gemaakt en gepresenteerd! Het was heerlijke koude lentedag. De windkracht schommelde tussen de 3 en 4, en als je aan de verkeerde kant van de meter afleest wel met uitschieters tot windkracht 15!	21	3
April	<b>Bekijk de natuur eens door je camera</b> Na een korte presentatie over het maken van foto's en compositie zijn we met 11 kinderen naar buiten gegaan om de natuur te ontdekken door het oog van de lens. Vol enthousiasme ging iedereen aan de slag. Bloemen, paddenstoelen, takken, padden, water en alle dieren op de kinderboerderij werden vastgelegd. Na afloop zocht ieder kind de twee mooiste foto's uit die we samen hebben bekeken en besproken. De allermooiste kregen ze afgedrukt mee naar huis.	11	1
Mei	<b>De imker vertelt</b> Jan Honing heeft de kinderen alles verteld over de honingbijen maar ook over de wilde bijen. Na een klein uur luisteren mochten de kinderen een imkerpak aantrekken en bij de bijenkasten van Jan gaan kijken. Daarna hebben ze allemaal van een blikje, bamboe, riet en fluitenkruid bijenhotelletjes gemaakt.	10	2
Juni	<b>Modderparadijs Internationale Modderdag</b> Wat een leuke en vrolijke moddermiddag! 55 kinderen werden heel erg vies, speelden vrolijk in de modder, bouwden modderkastelen, maakte modderschilderijen, namen een modderbadje en daagden elkaar uit in de modderloop! Kortom een middag heerlijk buiten, precies de bedoeling van modderdag.	55	4
Okt	<b>Paddestoelenjacht</b> Één van de eerste echte herfstdagen! Maar gelukkig even droog. Dus op paddestoelenjacht.... De verschillende groepjes kinderen vonden hun knapzakjes met champignons voor de soep maar ook 25 verschillende paddestoelen.	21	2
Dec	<b>Cadeautjes voor de vogels</b> Na een korte inleiding over de vogels die hier overwinteren ging de eerste groep met boswachter Femke van Natuurmonumenten en een vrijwilligster naar buiten om vogels te zoeken. De boswachter vertelde onderweg van alles over de vogels die de kinderen tegenkwamen. De andere groep kinderen begon met het maken van "cadeautjes" voor de vogels. Ze vulden theekopjes met vet en zaden, maakten pindakaas rolletjes, versierden appels en regen een mooie pindaketting.	24	4

### 2.3.10 Cursus Natuur en milieu in de kinderopvang

Als proef opgezet en gegeven aan pedagogische medewerkers van KIBEO.

De 7 cursisten zijn allen werkzaam op een kinderdagverblijf of BSO verspreid over de Bevelanden. In 2 ochtenden kreeg men uitleg waarom het voor de ontwikkeling van een kind belangrijk is om de natuur te beleven en wat men kan doen aan natuuractiviteiten binnen de zeer strenge regels van de kinderopvang. Zelf zijn ze met verschillende opdrachten buiten aan de slag gegaan. Een geslaagde eerste opzet met positieve reacties.

### 2.3.11 Zeeuwse Dag van Kind en natuur “Naar buiten”

Voor het eerste keer heeft IVN Zeeland i.s.m. de Zeeuwse NME centra een Zeeuwse dag van “Kind en natuur” georganiseerd. Natuurouders, leerkrachten, pedagogische medewerkers, terreinbeheerders en vrijwilligers die met kinderen waren hiervoor uitgenodigd. De opkomst was groot met ruim 75 geïnteresseerden. We waren te gast in het Omnium waar dhr. Alssema, wethouder van de gemeente Goes de dag geopende. Na het gezamenlijke ochtendprogramma met inspirerende tips en activiteiten om met kinderen de natuur te beleven kon men meedoen met verschillende werkateliers in de tropische tuin van het Omnium. Een zeer geslaagde en inspirerende dag.



## ZEEUWSE DAG VOOR KIND EN NATUUR



### 3. OVERLEG

MEC De Bevelanden is vertegenwoordigd in verschillende provinciale en regionale overlegstructuren, sommige structureel, andere incidenteel.

De volgende bijeenkomsten werden door de coördinator bijgewoond:

- Provinciaal MEC-overleg 3x
- Werkgroep Voorlichting en Educatie NPO 1x
- Overleg Hollandsche Hoevedag 3x
- Provinciaal programmateam NME 6x
- Schoon Zeeland 3x
- Jaarvergadering Volkstuin (i.v.m. schooltuinieren) 1x

Daarnaast is er samengewerkt met o.a. KNNV De Bevelanden, Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ), Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, St. Zeeuws landschap, Zeeuwse bibliotheek en de Bevelandse gemeenten. In *bijlage 2* een volledig overzicht van partijen waarmee is samengewerkt.



## 4. DIVERSEN

### 4.1 Nieuwjaarsbijeenkomst

Zoals altijd een goed begin van het nieuwe jaar. Wethouder Damen (gemeente Kapelle) en tevens bestuurslid van het MEC had een mooie speech voorbereid. Onze vrijwilligers, het bestuur en collega's van samenwerkende organisaties wensen elkaar een mooi en natuurlijk 2016 toe. Onze nieuwe voorzitter, Hanneke Mesters heeft zich voorgesteld aan iedereen.

### 4.2 Uitje voor de vrijwilligers

Voor onze trouwe vrijwilligers organiseren we elke 2 jaar een gezellig uitje in de eigen provincie. Deze keer zijn we naar de kookboerderij in [Krommenhoeke](#) geweest voor een kookworkshop "Koken met Zeeuws zeewier uit de Oosterschelde". Met ruim 20 deelnemers (vrijwilligers, bestuursleden en medewerkers) zijn we eerst zeewier gaan snijden aan de Oosterschelde om er daarna een maaltijd mee in elkaar te zetten. Niet alles was lekker maar het was heel gezellig om samen te koken en verrassend wat met zeewier kan maken.

### 4.3 Public relations

**Pers:** Het MEC zorgt ervoor dat de activiteiten en projecten regelmatig in de vorm van persberichten in de regionale dag- en advertentiebladen zijn te lezen. Bij nieuwe projecten wordt direct contact opgenomen met de pers. *Bijlage 4: een greep uit de media*

**Presentaties:** Voor alle college's van B&W de Bevelanden

**Activiteiten folder:** Begin januari is er een folder uitgekomen waarin alle jeugdactiviteiten voor het hele jaar 2016 genoemd werden. Doelgroep: kinderen van 4 t/m 12 jaar. Het blijkt dat de folder goed gelezen wordt en dat er via de folder veel aanmeldingen zijn gekomen voor de activiteiten. De activiteiten worden ook geplaatst op facebook en twitter. Apart naar de scholen is per activiteit een aankondiging via de mail verstuurd.

**Nieuwsbrief scholen:** Eind januari is naar alle basisscholen een nieuwsbrief via mailchimp verstuurd.

#### **Nieuwsbrief Natuurouders.**

Jaarlijks krijgen de natuurouders die in ons bestand staan 3 x een nieuwsbrief toegestuurd. De brief wordt opgesteld i.s.m. IVN Zeeland en de andere Zeeuwse NME centra.

**Website:** De website wordt wekelijks bijgehouden.

**Youtube:** in 2016 is er geen eigen filmpje gemaakt voor ons youtube-kanaal. Wel heeft "Goestig" een filmpje gemaakt van een van de jeugdactiviteiten.

**Twitter:** In 2012 zijn we gestart met Twitter. Er is in 2016 minder getwitterd dan in 2015. Op 31 december 2016 hadden we 178 volgers.

**Facebook:** Halverwege 2014 hebben we een facebook account aangemaakt. Op 31 december 2016 hadden we 178 likes (dat zijn er 33 meer dan in 2016)

**Promotiemateriaal:** 500 duurzame pennen met daarop [www.mecdebevelanden.nl](http://www.mecdebevelanden.nl). Deze zijn om uit te delen tijdens activiteiten, op markten en aan vrijwilligers.

**Markten:** Een vrijwilliger heeft tijdens de Hollandsche Hoevedag de MEC kraam bemand.



#### 4.4 Kantoor en cursusruimte

##### 4.4.1 Gebruik cursusruimte

De cursusruimte wordt goed gebruikt door verschillende natuurorganisaties. Deze groepen mogen gratis gebruik maken van de ruimte. Voor gebruik van koffie en thee wordt een vergoeding gevraagd. Andere groepen betalen per dagdeel een bijdrage.

IVN De Zeeuwse Delta: Vergaderingen en cursussen (24x)

KNNV De Bevelanden: Vergaderingen en cursussen (19x)

Vlinder en Libelle Werkgroep: Vergaderingen en cursussen (2x)

Hollandsche Hoevedag: Overleg (2x)

Stichting Velt: Cursussen (7x)

Weidevogelwerkgroep (2x)

Uilenwerkgroep(2x)

Weidevogelwerkgroep (2x)

Imkervereniging De Bevelanden (1)



GOESESASDAG 2016

##### 4.4.2 Arbozorg/veiligheid

Ook dit jaar hebben 2 medewerkers weer de herhalingscursus Bedrijfhulpverlener gevolgd en met goed gevolg afgesloten.

## 5. PERSONEEL EN BESTUUR

### Personeel

Mw. A.M.E. Meijer: coördinator 21,6 uur

MW. N. Vermorken: educatief medewerker/financiën 14,4 uur

Mw. W. van Velsen: educatief medewerker 14,4 uur

### Bestuur

De samenstelling van het Algemeen Bestuur in 2016 was als volgt:

Mw. H. Mesters, voorzitter (DB)	* Natuurmonumenten
Dhr. G. Koenders, penningmeester (DB)	* IVN De Zeeuwse Delta
Dhr. A.G. Van der Maas, secretaris (DB)	* Gemeente Noord-Beveland
Dhr. D. Alsema	* Gemeente Goes
Dhr. E. Damen	* Gemeente Kapelle
Mw. C. T. Miermans	* Gemeente Borsele
Dhr. I. Vogelaar	* Gemeente Reimerswaal
Mw. M. van der Jagt	* Stichting BZZB (Behoud de Zak van Zuid-Beveland)
<b>Adviseur</b>	
Dhr. V. van der Veen	* IVN Zeeland

Het Algemeen en Dagelijks bestuur is onbezoldigd.

### Adres

Stichting MEC De Bevelanden

Postbus 2316

4460 MH GOES

Telefoon: 0113-252628

e: [info@mecdebevelanden.nl](mailto:info@mecdebevelanden.nl) website: [www.mecdebevelanden.nl](http://www.mecdebevelanden.nl)

Kattendijksedijk 23  
Hollandsche Hoeve, 4463 AL, Goes





## 6. BIJLAGEN

1 Uitleen per school

2 Deelname activiteiten + Inzet vrijwilligers

3 Samenwerking met andere organisaties

4 Een greep uit de media

**Uitleen materiaal + deelname activiteiten per school Bijlage 1**

	<b>Gemeente Kapelle</b>	<b>School</b>	<b>Aantal uitleningen</b>	<b>Deelname activiteiten of gastlessen</b>	<b>Deelnemers jeugd-activiteiten</b>
1	Kapelle	Moolhoek	6	1	
2		Juliana van Stolbergschool	23		
3		't Honk	14	1	
4		Eben Haezer (so)		2	
5		Samuel (so)	5	1	
6	Biezeling	De Linge	5	2	
7	Wemeldinge	De Hoeksteen	3	1	
8		Wemeldinge	5	1	
9	Schore	Tunnel	2		
			<b>63</b>	<b>9</b>	<b>23</b>
	<b>Gemeente Noord-Beveland</b>	<b>School</b>			
1	Colijnsplaat	Het Stelleplankier	3	1	
2	Geersdijk	De Dubbele Punt (tot 07-15)			
3	Kamperland	De Kamperschouw	2	1	
4	Kortgene	De Zuidvliet	13	1	
5	Wissenkerke	De Vliete	5	3	
			<b>23</b>	<b>6</b>	<b>11</b>
	<b>Gemeente Goes</b>	<b>School</b>			
1	Goes	Koelman	10	3	
2		Dr. C. Steenblok	8	1	
3		De Wingerd	17	2	
4		Bisschop Ernst	5	3	
5		Holtkamp	3	4	
6		De Basis	5	3	
7		Prof. Dr. Kohnstamm	3		
8		De Tweemaster			
9		De Zuidwesthoek			
10		Prinses Beatrix		1	
11		't Noorderlicht		1	
12		Prinses Irene	1		
13		De Kring (so)	4	4	
14		Ithaka / Odysee (so)	5	1	
15		De Sprienke (so)	11	1	
16		Deltaschool (so)	1	1	
17		De Tweern (so)	2	3	
18		<i>Calvincollege Goes (VO)</i>		1	
19		<i>Pontes Bergweg (VO)</i>	5	1	
20		<i>Pontes Oranjeweg (VO)</i>		1	
21		<i>Ostrea (VO)</i>	16	1	
22	Wolphaartsdijk	Johannes Calvin	31		
23		Ichtus			
24		De Achthoek			
25	's-Heer Arendskerke	Schengehof	2		

26	Kloetinge	De Kloetingseschool	7	1	
27	Wilhelminadorp	Stamperius	6	1	
28	's-Heer Hendrikskinderen	De Poeljeugd	3	2	
			<b>140</b>	<b>36</b>	<b>80</b>
	<b>Gemeente Borsele</b>	<b>School</b>	<b>Aantal uitleningen</b>	<b>Deelname activiteiten of gastlessen</b>	<b>Deelnemers jeugd-activiteiten</b>
1	Borssele	Frank van Borssele			
2		Ds.G.H. Kerstenschool		2	
3	Driewegen	't Opstapje			
4	's-Gravenpolder	De Linden		2	
5		De Rank	5		
6		Koningin Juliana	21	4	
7	's-Heerenhoek	Don Bosco	8		
8	Heinkenszand	De Wegwijzer	1	2	
9		De Reiger		3	
10		Jan van Schengenschool	13	3	
11	Hoedekenskerke	De Regenboog	4		
12	Kwadendamme	Mgr. Heyligersschool	4	2	
13	Lewedorp	De Leeuwerik			
14	Nieuwdorp	De Regenboog	3		
15	Nisse	De Meidoorn	12		
16	Oudelande	De Schakel		2	
17	Ovezande	De Zandplaat	2	1	
			<b>73</b>	<b>22</b>	<b>23</b>
	<b>Gemeente Reimerswaal</b>	<b>Scholen</b>			
1	Hansweert	Schuttevaer	3		
2		De Eendracht	4		
3	Krabbendijke	De Zevensprong	17	1	
4		Julianaschool	5		
5		De Klimroos		2	
6		<i>Calvincollege (VO)</i>	6		
7	Kruiningen	De Welle	5	1	
8		Dr. A. Comrieschool	8	2	
9		Voorhoute		2	
10	Oostdijk	De Bornput			
11	Rilland	De Horizon	1	2	
12		De Zandbaan			
13		De Reigersberg		1	
14	Waarde	D'n Akker	27		
15	Yerseke	Ds. G.H. Kerstenschool	26	6	
16		Het Kompas			
17		Parelmoer		1	
			<b>102</b>	<b>18</b>	<b>46</b>
	<b>Overige organisaties</b>				
	Gemeente Goes		<b>7</b>		
	Gemeente Reimerswaal		<b>3</b>		
	Gemeente Borsele		<b>9</b>		
	Gemeente Noord-Beveland		<b>20</b>		
	Gemeente Kapelle				
	IVN Zeeland		<b>4</b>		



		Aantal uitleningen	Deelname activiteiten of gastlessen	Deelnemers jeugd-activiteiten
	<b>Overige organisaties</b>			
	IVN Zeeuwse Delta	6		
	Kibeo	8		
	MS De Onrust	2		
	Natuur & Zo	2		
	Nationaal Park Oosterschelde	4		
	Natuurmonumenten Zeeland/Volkerak	6		
	NME Schouwen Duiveland	1		
	NME Walcheren	2		
	Omnium	4		
	Particulieren	7		
	Edubedrijf	2		
	Zeeuwse Bibliotheek Columbus	3		
	Schoon Zeeland	3		
	Scouting	5		
	SMWO Goes	12		
	Talent voor de Toekomst Borsele	19		
	De Akkerwinde werk- en leer boerderij	3		
	Scholen buiten de regio	4		
		<b>143</b>		

**Overzicht deelname aan activiteiten en vrijwilligers, bijlage 2**

<b>Activiteiten 2016</b>	<b>Deelnemers</b>	<b>Deelnemende scholen</b>	<b>Vrijwilligers</b>	<b>Uren vrijwilligers MEC</b>
Natuuroudercursussen	41	14	4 (MEC)	22
Zeeuwse dag kind en natuur	75			
Wintergroenten	593	20		
Warme truiendag	130	5		
Schooltuinieren	31	1	6 (ouders)	
Project "Varen op de Oosterschelde	464	12	85 (ouders)	
Meer natuur voor pittig fruit	14	1		
Gastles "Imker in de klas"	425	17	3 (MEC)	51
Dag van de duurzaamheid	367	13		
Schoon Zeeland Gastles BO	497	15	2 (MEC)	198
Naschoolse activiteiten	156		2 (MEC)	78
Afvalfietstocht	100	1	10 (bedrijven)	
Wereldreis Pontes Oranjeweg	40	1		
Wereldreis Calvijn Goes	10	1		
Schoon Zeeland recycling Pontes Bergweg	45	1	1 (MEC)	4
Hollandsche Hoevedag	1000		4 (MEC)	20
Project "Een terugblik op de Oosterschelde"	528	23 (zorgcentra)	1 (MEC)	70
Schone Schelde	300		2 (MEC)	8
Nachtvlindernacht	17		1 (MEC)	4
Goese sasdag	26		1 (NOB en IVN)	
Schoon Zeeland Workshops BSO	600	20 (BSO)	2	200
Nacht van de nacht	80		2 (MEC)	8
Jeugdactiviteiten	161		19 (MEC)	57
Cursus Kinderopvang	7	4 (BSO)		
Nieuwjaarsbijeenkomst	35			
Uitje voor de vrijwilligers	20			
<b>Totaal</b>	<b>5762</b>			<b>720</b>

<b>Natuur &amp; Milieu organisaties</b>	<b>Overheid</b>	<b>Bedrijven</b>
Nationaal Park Oosterschelde	Gemeente Goes	Omnium Tropisch bos Goes
IVN Zeeland	Gemeente Noord-Beveland	Restaurant 4-Linden Goes
IVN Zeeuws Delta	Gemeente Borsele	
Natuurmonumenten	Gemeente Reimerswaal	
Staatsbosbeheer	Gemeente Kapelle	
KNNV De Bevelanden	SMWO Goes	
NME Schouwen-Duiveland	Bons Borsele	
NME Walcheren	Test&Trainingcentrum Goes	
Natuur&Zo Terneuzen	Kibeo	
NME Tholen	Kinderboerderij Hollandsche Hoeve	
Zeeuws Landschap /Terra Maris	Rijkswaterstaat	
Stichting landschapsbeheer Zeeland		
<b>Overige</b>		
Ambachtscentrum		
Scouting HvB-Gosaha		



## Blij bij bij bijenhotel



**DRIEWEGEN.** De wilde bij heeft het moeilijk in de vrije natuur. Daarom hebben de kinderen van basisschool 't Opstapje in Driewegen bijenhôtels gemaakt om de diertjes een beetje te helpen. De bijen stoppen een bolletje stuifmeel in de holletjes van het 'hotel' en daarop wordt een eitje gelegd. Op die manier heeft de larve voldoende te eten. Maar ook de fruitelers zelf kunnen de wilde bij helpen door in hun boomgaarden meer variatie aan te brengen in de singelbeplanting en bloemen en onkruid niet allemaal weg te halen. Bijen zijn onmisbaar voor de fruiteler vanwege het bestuiven van de bomen. Stichting Landschapsbeheer Zeeland en de gemeente Borsele willen fruitelers stimuleren beter voor de wilde bij te zorgen.

foto Marcelle Davidse

## Ook gelezen op NU.NL? Quizen in een warme trui



**GOES** - Wethouder Dirk Alsema van de gemeente Goes heeft vrijdagochtend een klimaat- en energiequiz gespeeld met kinderen van de Montessorischool De Basis in Goes. Hij deed dat in het kader van Warme Truiendag. Basisscholen zetten dan de verwarming een graad lager waarmee ze zes procent energie bespaarden. De kinderen trokken speciaal voor de dag een warme trui aan, sommigen hadden zelfs een muts meegenomen. Aan de hand van de quiz ging Alsema met de klas in gesprek over klimaatverandering. De Goese wethouder verkeerde vrijdag in het gezelschap van collega's op de Bevelanden. Zo gaf wethouder Izak Vogelaar van de gemeente Reimerswaal in Kruiningen een gastles en waren de Borsele wethouders Conny Miermans, Kees Weststrate en Ad Schenk te gast op basisscholen in hun gemeente.

FOTO COBY WEIJERS

Het bericht over de Warme Truiendag is eerder verschenen op [www.internetbode.nl](http://www.internetbode.nl) en [NU.nl](http://NU.nl). Weekblad de Bode werkt samen met de landelijke nieuwsorganisatie. Op de website [www.nu.nl/beveland](http://www.nu.nl/beveland) is het laatste nieuws te vinden uit de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.

PAGINA 5

Bode 10-2-16

Leerlingen 't Opstapje geven diertjes de ruimte

Bode 15/6/16

## Bijenhôtels klaar voor gasten



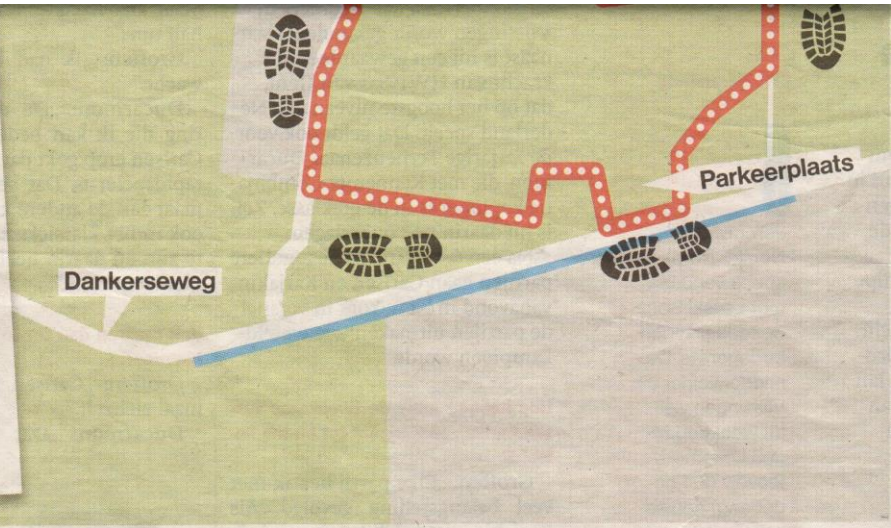
**DRIEWEGEN** - Leerlingen van basisschool 't Opstapje in Driewegen hebben donderdag op hun schoolplein een aantal bijenhôtels opgehangen. Ze deden dat samen met wethouder Conny Miermans van de gemeente Borsele. Bijen leggen hun eieren in de kamers van het hotel en verdwijnen weer. Deze bijen leven alleen en steken niet. De solitaire bijen zijn belangrijk voor de bestuiving van bloemen en fruitbomen. In een fruitteeltgemeente, zoals Borsele, is het daarom belangrijk om het deze soort naar haar zin te maken. De kinderen hebben onder leiding van MEC De Bevelanden en Stichting Landschapsbeheer Zeeland van bamboe en hout vier hotels voor de solitaire bijen gemaakt.

FOTO JEROEN VAN OPSTAL





Een pad met kaarsrechte bomen voert uiteindelijk naar de Dankerseweg.



# Schilderij van bladeren

In het Kapelse bos kun je spelen, fotograferen en je hond uitlaten. Maar **het is vooral een plek om tot rust te komen en te genieten** van de schoonheid van de natuur.

Joanne Karkdijk

**A**ls Kapellenaar durf ik te stellen dat ik alle paadjes van het Kapelse bos al eens heb gelopen of gefietst. Maar het verveelt nooit. Het was dan ook bepaald geen straf om hier op een zonnige middag een rondje te lopen.

Vanaf het parkeerterrein bij het Saamdeel loop je in minder dan een minuut het veertig hectare grote bos in. Dag asfalt. Hallo bladerige grindpaadjes! Het is het perfecte herfstgevoel. In alle rust bladeren voor je uitschoppen terwijl een helder zonnetje

## De wandeling

Een wekelijkse wandeling door Zeeland. Vandaag: Het Kapelse bos in Kapelle.



**Ik vind de natuurspeelplaats de mooiste plek in het Kapelse bos**

-Hans Geleedst

de warme herfsttinten benadrukt.

Het Kapelse bos werd in 1975 aangelegd tijdens de ruilverkaveling Kapelle-Wemeldinge, leert een wandelgids van Natuurmonumenten me. Na het scoutinggebouw is de keus aan de wandelaar. Links (terug naar het dorp), rechtdoor of rechts. Rechts is de beste keus. Die weg komt namelijk uit bij de redelijk nieuwe natuurspeelplaats. Was die er maar geweest toen ik klein was! Er zijn kruipbuizen, heuveltjes en loopbruggen over een vijver. En bordjes met opdrachten. Zoals het natuurschilderij. 'Maak met natuurlijke materialen een kunstwerk'. Ach, ik heb de tijd. En er is niemand in de buurt. Ik leg wat takken in een vierkant en bestrooi het met bladeren. Vooruit, met wat eikels leg ik een hartje. Het geeft een onverwacht voldaan gevoel.

Tijd om verder te gaan. Ik besteed nu al een kwartier in de eerste meters van het bos. Ik sta op en zie een wandelaar aankomen. Het blijkt Kapellenaar Hans Geleedst te zijn. Hij loopt zeker wekelijks een rondje door het bos. „Dan heb je een doel om te lopen. Ik doe steeds een ander rondje. Met mijn vrouw rij ik soms naar de parkeer-

plaats aan de Dankerseweg, dan lopen we vanaf de zijkant het bos in. Zelf vind ik de natuurspeelplaats de mooiste plek in het Kapelse bos. Ik kom er vaak met de kleinkinderen.”

Ik vervolg mijn weg. Een pad met kaarsrechte bomen voert naar een bruggetje naar de bosrand. Daar heb je uitzicht op de Vlakebrug en Coroos. Vanaf hier kun je via de Dankerseweg om het bos heenlopen, om uiteindelijk via nieuwbouwwijk Overtiering weer terug te komen op de parkeerplaats bij het Saamdeel.

## Ritselen

Maar ik draai om. Ik heb geen zin om over asfalt te lopen en uit te wijken voor auto's. Ik blijf onder de bomen. Hoewel ik hier regelmatig kom, verrast het Kapelse bos steeds. Dit keer met een paadje dat volledig bezaaid is met gele bladeren. Perfect Instagrammateriaal! Maar nog veel meer een plek om je telefoon in je zak te doen en in stilte de schoonheid van de natuur op je in te laten werken. Opeens hoor ik iets ritselen. Een winterkoninkje kijkt me geschrokken aan en vliegt snel weg. Voor mij is het ook tijd om te gaan. Morgen weer een rondje.



Bode 01-2016

In Heinkenszand

# Kleurrijke giraf in de bieb

HEINKENSZAND - In de bibliotheek in Heinkenszand staat een giraf.



Op de Dag van de Duurzaamheid, vorige week maandag, lazen de Borselse wethouders leerlingen van drie Heinkenszandse basisscholen voor. Ze lazen voor uit de verhalenbundel 'Plastic'. Daarna gingen de wethouders in gesprek met de kinderen over duurzaamheid en plastic.

De kids mochten tenslotte een stukje van de giraf beplakken. Ze hadden daarvoor

plastic doppen ingezameld waarmee ze het beest versierden. De reus staat in de bieb in Heinkenszand. Het is inmiddels al een kleurrijk beest geworden dankzij de doppen die anders zouden zijn weggegooid. Kinderen die willen bijdragen aan het kunstwerk zijn van harte welkom. Zij kunnen hun doppen gooien in de verzamelbak. De doppen gaan uiteindelijk naar het goede doel: [www.hulphond.nl](http://www.hulphond.nl).

PZC 28/1 2016

# Ninja's veroveren Goes



**GOES.** Kinderen konden gisteren bij de Hollandsche Hoeve in Goes leven als een ninja. Het Milieu Educatie Centrum De Bevelanden hield in samenwerking met Masha van der Heijde, schrijfster van het boek 'Ik de Ninja', een spannende Ninja Speurtocht. Ninja's weten alles over de natuur. Ze gebruiken hun kennis op hun geheimzinnige tochten. foto Mechteld Jansen

Ook gelezen op **NU.NL?**

# Stranden zijn weer schoon



**BAARLAND** - Zo'n 80 mensen hebben zaterdag geholpen met het schoonmaken van de stranden in de gemeente Borsele. Met vuilniszakken en prikstokken ruimden ze het zwerfvuil op vijf locaties langs de Westerschelde op. Het strandje van Baarland was er één van. Onder de vrijwilligers in Borsele waren 25 mensen van het AZC in Goes. In de Bevelandse gemeenten Kapelle en Reimerswaal gingen er ook vrijwilligers op pad in het kader van de Zeeuwse actie Schone Schelde. Er werden in totaal honderden zakken puin ingezameld. De opruimactie is een initiatief van de Zeeuwse gemeenten, de educatiecentra voor natuur en milieu en Rijkswaterstaat. **FOTO JEROEN VAN OPSTAL** Een bericht over de actie is eerder verschenen op [www.internetbode.nl](http://www.internetbode.nl) en **NU.nl**. **WEEKBLAD DE BODE** werkt samen met de landelijke nieuwsorganisatie. Op de website [www.nu.nl/beveland](http://www.nu.nl/beveland) en de app van **NU.nl** is dagelijks het laatste nieuws te vinden uit de gemeenten Borsele, Goes, Kapelle, Noord-Beveland en Reimerswaal.

PAGINA 5

Bode 16-3-'16



Jaarlijkse dag trekt veel bezoekers

Bode 21 mei

## Groot feest op Hollandsche Hoeve



GOES - Kinderen en hun ouders proberen met een visnetje waterbeestjes te vangen in een vijver bij het MEC op de Hollandsche Hoeve in Goes. Op het recreatiegebied vond zaterdag de jaarlijkse Hollandsche Hoevedag plaats. Mede door het lekkere weer werd deze druk bezocht. Burgemeester René Verhulst en kinderburgemeester Marleen Zuidweg openen de dag op het terrein van de scouting. Er was van alles te doen. Op de kinderboerderij lieten een hoefsmid en schaapscheerder hun kunsten zien, konden kinderen op een ezel rijden, bij de scouting stond er een hindernisbaan en konden kinderen kano varen, bij het MEC werd niet alleen gezocht naar waterbeestjes, maar mocht iedereen ook een natuurschilderij maken en er stonden op het terrein informatiekramen.

FOTO BENNIE KRAJENBRINK

De Bevelander · woensdag 27 januari 2016 · 3

## Leerlingen van het Calvinj ruimen rommel op in het dorp

**KRABBENDIJK** - Zorgvol voor deze aardbol. Zo heet het project waarmee leerlingen uit klas 1 stream 3 (praktisch vmbo) van Calvinj College in Krabbendijke zich deze weken bezighouden. Op deze manier leren ze hoe ze moeten omgaan met energie, voedsel, de zon en noem maar op. Een leuk en leerzaam project. Om zich in het thema te verdiepen zijn er voor de leerlingen veel activiteiten georganiseerd. Op maandag 1 februari zullen leerlingen rommel opruimen in het dorp. Verder maken leerlingen een folder over

duurzame energie, heerlijke soep (in tegenstelling tot de 'plastic soep' waarover ze gehoord hebben) en vogelkransen. Ze bezoeken kringloopwinkel De Ark, houden enquêtes en laten zich informeren bij Zeeland Zonkracht BV, een bedrijf in zonnepanelen, over zonnenergie. Ze steken er veel van op en... ze genieten, zo te zien aan hun gezichten! Zorgvol voor deze aardbol betekent ook zorg dragen voor de aardbewoners. En dan niet alléén in tijdelijk opzicht. Twee (oud-)medewerkers van de zending komen hierover vertellen.

Het project wordt afgesloten met een Amerikaanse maaltijd, waarbij alle ouders van harte welkom zijn.

### Zwerfafval

Op 1 februari van 14.00 tot 15.30 uur zullen leerlingen met de prikstok het dorp in gaan om afval op te ruimen aan de Parallelweg en bij de muziektent in Krabbendijke. Op deze manier ontdekken leerlingen wat er allemaal in de berm ligt en worden ze aangezet tot het bewust omgaan met afval. Bij deze actie zijn ook MEC De Bevelanden en Gemeente Reimerswaal betrokken.

**6. Financieel verslag 2016 *concept***  
**Stichting Milieu Educatief Centrum De Bevelanden**

Kattendijksedijk 23  
4463 AL Goes

**INHOUD**

1.	Voorwoord	pag. 2
2.	Balans	3
3.	Staat van baten en lasten	4
4.	Waardering en resultaatbepaling	5
5.	Toelichting balans	6
6.	Toelichting staat baten en lasten	7
7.	Samenstellingsverklaring	9

## 1. VOORWOORD

De opzet van het Financieel verslag 2016 is conform de richtlijnen die gelden voor de financiële verslaglegging en de daarvoor geldende wettelijke bepalingen.

Het exploitatie resultaat voor 2016 is € 835,- negatief en wordt ten laste gebracht het eigen vrije vermogen.

Bij het samenstellen van de jaarrekening 2016 zijn wederom de nog te betalen kosten nauwkeuriger ingeschat. Dit leidde bij de geserveerde energiekosten en projecten tot een vrijval van € 1.400,--. De vrijval is opgenomen onder de baten.

George Koenders  
Penningmeester

Tholen, 8 april 2017

## 2. BALANS

	2016		2015	
<b>Activa</b>				
<u>Nog te ontvangen</u>				
Diversen/vooruitbetaald	6.132		2.369	
Rente	<u>472</u>		<u>1.094</u>	
		6.604		3.463
<u>Liquide middelen</u>				
Postbank	11.903		4.590	
ASN	79.880		80.000	
Geld onderweg	-/- 6.500			
Kas	<u>11</u>		<u>113</u>	
		<u>85.294</u>		<u>84.703</u>
		<u>91.898</u>		<u>88.166</u>
<b>Passiva</b>				
<u>Eigen vermogen</u>				
Vrij vermogen	35.485		36.320	
Voorziening LDV personeel	40.000		40.000	
		75.485		76.320
<u>Vooruit ontvangen</u>				
Projecten	<u>0</u>		<u>0</u>	
		0		0
<u>Nog te betalen</u>				
Belastingdienst	3.999		4.508	
Inrichting reservering	4.200		2.050	
Projecten	3.880		1.000	
Pensioen premie	753		720	
Diversen	1.243		1.322	
Personeel	<u>2.338</u>		<u>2.246</u>	
		<u>16.413</u>		<u>11.846</u>
		<u>91.898</u>		<u>88.166</u>



### 3. STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	<b>2016</b>	<b>2016</b>	<b>2015</b>
	Realisatie	Begroting	Realisatie
<b>Baten</b>			
Bijdragen gemeenten	101.127	100.500	100.724
Rente	472	1.400	1.093
Bijdrage externe projecten	33.050	26.120	29.258
Bijdrage eigen projecten	656	0	316
Bijdrage huisvestingkosten	0	0	0
Bijdrage lesmateriaal	502	0	1.095
Bijdrage eigen reserve/vrijval	<u>1.400</u>	<u>1.680</u>	<u>2.330</u>
	137.207	129.700	134.816
<b>Lasten</b>			
Personeel	81.657	76.000	80.526
Huisvesting	19.550	18.350	18.635
Organisatie	9.294	10.850	8.698
Lesmateriaal	2.897	4.000	3.124
Externe projecten	21.760	20.500	19.056
Eigen projecten	2.884	0	3.224
Nieuwe website	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>3.088</u>
	138.042	129.700	136.351
Saldo	<u>-/- 835</u>		<u>-/- 1.535</u>
	137.207		134.816

## 4. WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

### Grondslagen van waardering

#### Algemeen

Alle bedragen zijn vermeld en tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders is vermeld. Er zijn drie parttime personeelsleden in dienst. Hiernaast verzorgen vrijwilligers diverse activiteiten.

#### Vorderingen liquide middelen, schulden, overlopende activa en passiva

De vorderingen, liquide middelen, schulden en overlopende activa en passiva worden opgenomen tegen de nominale waarde; waardering van vorderingen geschiedt onder aftrek van een voorziening wegens oninbaarheid, gebaseerd op een individuele beoordeling van de vorderingen.

#### Voorziening LDV personeel

Om het risico van een langdurig verzuim af te dekken wordt een voorziening gemaakt voor de inhuur van een externe medewerker voor een periode van 20 maanden.

### Grondslagen van resultaatbepaling

#### Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen baten en aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

#### Jaarresultaat

Het jaarresultaat wordt toegevoegd aan het vrije eigen vermogen.

## 5. TOELICHTING BALANS

	2016	2015
<b>Activa</b>		
<u>Nog te ontvangen</u>		
Diversen/vooruitbetaald	6.132	2.369
Rente	<u>472</u>	<u>1.094</u>
	6.604	3.463
 <u>Liquide middelen</u>		
Postbank	11.903	4.590
ASN	79.880	80.000
Geld onderweg	-/- 6.500	
Kas	<u>11</u>	<u>113</u>
	85.294	84.703
 <b>Passiva</b>		
<u>Eigen vermogen*</u>		
Vrij vermogen	36.320	37.855
Voorziening LDV personeel	40.000	40.000
Batig saldo boekjaar	-/- <u>835</u>	-/- <u>1.535</u>
	75.485	76.320
 <u>Nog te betalen</u>		
Belastingdienst	3.999	4.508
Inrichting	4.200	2.050
Projecten	3.880	1.000
Pensioen premie	753	720
Diversen	1.243	1.322
Personeel incl res vakantiegeld	<u>2.338</u>	<u>2.246</u>
	16.413	11.846

## 6. TOELICHTING STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	2016	2015
<b>Baten</b>		
<u>Bijdragen gemeenten</u>		
Borssele	22.388	22.342
Goes	36.838	36.785
Kapelle	12.515	12.417
Noord Beveland	7.354	7.371
Reimerswaal	<u>22.032</u>	<u>21.809</u>
	101.127	100.724
<u>Bijzondere baten</u>		
Rente bank	315	1.093
Bijdrage externe projecten	33.050	29.258
Bijdrage eigen projecten	656	316
Bijdrage huisvesting	0	0
Bijdrage leskisten	502	1.095
Vrijval nog te betalen	<u>1.400</u>	<u>2.330</u>
	35.923	33.927
<b>Lasten</b>		
<u>Lasten personeel</u>		
Netto loon	46.640	45.113
Loonheffing/sociale lasten	25.242	26.011
Pensioen <sup>*)</sup>	8.937	8.890
Overige	<u>838</u>	<u>513</u>
	81.657	80.527
 <u>Huisvesting</u>		
Huur	15.752	15.643
Inrichting	1.400	2.037
Energie/water/overige	<u>2.398</u>	<u>955</u>
	19.550	18.635

\*) Het bedrag voor de post 'pensioen' à € 8.937 betreft het werkgevers- en werknemersdeel samen.



<b>Lasten (vervolg)</b>	<b>2016</b>	<b>2015</b>
<u>Organisatie</u>		
Porti/telefoon	796	953
Verzekering	597	697
Abonnementen	404	555
Kantoorartikelen	1.402	955
Opleiding		615
Reiskosten (personeel)	692	832
Bestuurskosten	319	146
Externe administratiekosten	2.250	2.250
Bedankje vrijwilligers	2.382	700
Promotie en overige	295	831
Bankkosten	<u>157</u>	<u>164</u>
	9.294	8.698
<u>Lesmateriaal</u>		
Lesmateriaal	<u>2.897</u>	<u>3.124</u>
	2.897	3.124
<u>Projecten</u>		
Externe projecten	21.760	19.056
Eigen projecten	2.884	3.224
Nieuwe website	<u>          </u>	<u>3.088</u>
	24.644	25.368

Wilhelminadorp, 27 februari 2017

## **Opdracht**

### **Samenstellingsverklaring**

Ingevolge uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2016 van Milieu Educatie Centrum de Bevelanden te Goes samengesteld op basis van de door u verstrekte gegevens.

De verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de gegevens en de hierop gebaseerde jaarrekening berust bij het bestuur van de Stichting. Het is onze verantwoordelijkheid een samenstellingsverklaring inzake de jaarrekening te verstrekken

Toelichtende paragraaf

*Overeenkomstig de afspraak is de balanspost nog te betalen kosten met extra aandacht nauwkeurig bekeken. Gebleken is dat de post met € 1.400 kon worden verlaagd.*

Werkzaamheden

Onze werkzaamheden bestonden, overeenkomstig de algemeen aanvaarde richtlijnen m.b.t. samenstellingsopdrachten, in hoofdzaak uit het verzamelen, verwerken, rubriceren en samenvatten van financiële gegevens.

De aard en omvang van deze werkzaamheden brengen met zich mee dat zij niet kunnen resulteren in die zekerheid omtrent de getrouwheid van de jaarrekening die aan een accountantsverklaring of beoordelingsverklaring kan worden ontleend.

Bevestiging

Op basis van de ons verstrekte gegevens hebben wij de jaarrekening samengesteld in overeenstemming met in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor de financiële verslaggeving.

J.J. van der Have